

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. tek. rač. 11.153. Telefon 3112

Učiteljski pokret

V vrstah mladega slovenskega učiteljstva je zaplulo novo življenje. Naznanilo se je že pred meseci z vrsto mladostno razgibanih člankov, polnih življenjske vere in navdušenja. Začeli so pobijati malodušnost in obup v lastnih srcih, ozirali so se po ljudeh in krajih okrog sebe in zaznali, da ni časa za obupavanje in oklevanje, marveč da kliče narod, ki so ga kot brezposelni zrlji mogoče nekoliko preveč rožnato, na delo in žrtve. Ob vstopu v neposreden stik z ljudstvom so se začutili ž njim tesno povezane, trpin poleg trpina, duša ob duši. In v najboljših med njimi je dozorel sklep, da proučuje ta narod, ki vdano prenaša tisočero življenjsko breme, ne da bi zahteval drugega kot pošten kos kruha za pošteno delo na skopo odmerjenem deležu lastne grude. Brez običajnega jadikovanja o prevaranih vzorih iz dobe mladostnega dozorevanja, ki je tako svojstveno mlademu učiteljskemu naraščanju, ob nastopu njegove službene poti v oddaljena naselja po slovenskih brdih in gorskih zakotjih ter z razumevajočim sočutjem z usodo, ki s trdo roko pisane matere oblikuje življenje našega podeželja, hočejo ti naši mladi tovariši podati vsej naši pravi rodoljubni javnosti dokaz, kako naj se mlad razumnik uvrsti in živi v delovno občestvo svojega okoliša.

S stvarno bistrim pogledom, ki za to življenjsko dobo preseneča, so si postavili svoj delovni načrt: proučevati hočejo na osnovi točno zbranih podatkov gospodarsko in družabno ogroditve naše vasi ter v njem ugotoviti odnose vaše šole. Ker se dobro zavedajo resnice, da se ubrani težkim razočaranjem in usodnim pogreškom samo, dotični, komur je vzšlo pravilno spoznanje lastnega dejanskega položaja in resničnega odnosa do ljudstva in razmer ter da je zlasti mlad človek, ki premnogokrat posveča svoji osebi, svojim težnjam in nagnenjem vse preveč pozornosti ter so mu zahteve po lastni sreči čestokrat edino merilo za vse delovanje in nehanje, — da je tak mlad človek v stalni nevarnosti, da izbere kljub najboljši volji najslabšo življenjsko pot. Zato hočejo naši mladi pokretaši — v pravilnem presojevanju te preproste resnice — proučevati učiteljev delovni in gospodarski odnos do družbe in države, ugotoviti svoj pravi položaj med narodom in zgraditi ob tem spoznanju brez olepševanja in samoprevar temelj svojega bodočega najtesnejšega sožitja na področju svoje življenjske naloge.

Preseneča nas tudi dejstvo, da so naši mladi tovariši čisto nagonsko uganili, da mora razviti vsak človek v svojem poklicu najboljše sile in da je treba prav s tega mesta zastaviti vzmec vsemu svojemu razvoju in delu, če noče obviseti med nebom in zemljo brez oplajajočega stika z življenjsko stvarnostjo. Zato so postavili kot kronskega svojega prizadevanja v svoj načrt proučevanje telesnega in duševnega razvoja otroka in njegovega okolja, sodobno izbiro učne snovi z ozirom na družbene zahteve in otrokov razvoj ter proučevanje učnih postopkov, ki ustrezajo potrebam družbe, otroka in šole.

Ce bodo to delo dosledno in vztrajno nadaljevali, si smemo obetati od njega najlepših uspehov, kajti prevzeta naloga je brez dvoma pravilno zastavljena. Če si je učitelj z vestnim raziskovanjem gospodarskih in družabnih prilik pridobil skoroda znanstveno poglobljen vpogled v razmere svojega šolskega okoliša ter si je ob tem spoznanju razširil tudi srce za vse težave, ki hrome učence in njihove roditelje v trdem življenjskem boju, potem mu ne bo težko izbirati najprimernejšo in najpotrebnejšo učno snov ter spremljati odrasčajoč rod z božajočo materinsko roko na poti v življenje, o katerem ve, da ga ne bo nežnočutno razvajalo.

Komur še ni v trdih življenjskih preizkušnjah otopelo srce za plemenito sočustvovanje s svojim sočlovekom in mu pravo rodoljubje ni nepoznana krajina, si mora samo srčno želeči, da bi vzgajali slovensko dečo in stali ob strani slovenskega ljudstva taki učitelji.

Učiteljski pokret ni novo gibanje. Podobno hotenje se je pojavilo v teku zadnjih let že večkrat. Že pred desetimi leti je lebdel prirediteljem prvega izobraževalnega tečaja pred očmi isti cilj. Nekaj let pozneje se je skušalo nanovo poživiti in obstoječim razmeram ustrezajoče pospeševati gospodarsko in prosvetno delo na našem podeželju. Žal da vsi ti napori niso dosegli onega uspeha, ki bi ga bilo želeči, pobude teh prizadevanj pa niso bile zaman. Gibanje je začelo takrat tako rekoč od zgoraj navzdol — če naj se poslužimo tega netočnega izraza — prav za prav od starejših proti mlajšim. Mogoče je iskati tu nekaj vzrokov, zakaj je kmalu običajlo na mrtvi točki. Prepričani pa smo, da bo šele zgodovina slovenskega učiteljskega stanovskega združenja pokazala pravi ključ za pravilno razumevanje tega ponesrečenega poizkusa.

Življenje gre pa svojo pot neovirano dalje. Gospodarske in prosvetne prilike našega

naroda se slabšajo iz dneva v dan ter rode spoznanja, ki so bila pred nekolikimi leti še preuranjena. Življenje je bilo še vedno najboljše šola in tudi slovenski učitelji se ji ne bodo mogli zoperstavljati.

Nov učiteljski pokret so rodile življenjske nujnosti, zato ga pozdravljamo. Čestita-

mo pa tudi vsem, ki so zgrabili to nujnost v jadra svojega prizadevanja in dokazali s tem, da jih leta brezposelnosti niso oddaljila od življenja. Želimo jim med našim učiteljskim mnogo posnemovalcev in sodelavcev, kajti pot, ki so jo nastopili, je gotovo pravilna pot, odkazana po življenju in za življenje.

Predlogi JUU za finančni zakon 1937./38.

Jugoslovensko učiteljsko združenje je predložilo prosvetnemu ministru gospodu Dobrovoju Stošiču in predsedniku finančnega odbora narodne skupščine g. ministru dr. Voji Janjiču predloge za amandmane finančnega zakona 1937./38. in tolmačenja, kakor je zahtevala in sklenila glavna skupščina JUU v Novem Sadu in so predlagale sekcije in sreska društva JUU.

V glavnem se nanašajo zahteve na sledeča vprašanja:

Učiteljska stalnost; vračunavanje službenih let, prebitih na šolah pravoslavni verskih avtonomij in na šolah Družbe sv. Cirila in Metoda; sprememba uredbe o draginskih dokladah; sprememba draginskih razredov, posebno za učiteljstvo na deželi; redno napredovanje učiteljstva — avtomatično napredovanje; napredovanja učiteljstva v V. skupino — sprememba pogojev; postavljenje učiteljskih pripravnikov; akontacija na pokojnine; razporeditev učiteljev in učiteljic z nepopolno kvalifikacijo; priznanje kontraktualne službe; nostrifikacija učiteljskih diplom — dopolnilni izpiti iz nacionalne skupine predmetov; ukinitve zakona o avtentičnem tolmačenju §-a 110. urad. zakona; vojna služba — dopust zaradi odslužitve kadrskega roka; stanarina dodeljenih učiteljev in poročnih učiteljic; preciziranje števila učencev v

razredu; oprostitev pouka upraviteljev šol z 12 razredi — povrnitev na prvotni tekst zakona o narodnih šolah; ukinitve 1% uslužbenške določke; novela o narodnih šolah.

Predsednik finančnega odbora g. minister dr. Vojta Janjič je zaradi pojasnil pozval 4. t. m. zastopnike Jugoslovenskega učiteljskega združenja in jih je sprejel v svojem kabinetu v narodni skupščini. Vsem problemom je posvetil popolno pažnjo in z velikim interesom razlagal zastopnikom JUU svoje poglede na posamezna vprašanja. Dasi ravno zelo zaposlen z delom v finančnem odboru narodne skupščine, je pokazal popolno pažnjo in naklonjenost napram združenju in učiteljskim željam ter je obljubil, da bo s svoje strani podprl g. prosvetnega ministra v vseh vprašanjih, ki so v korist prosvete, narodne šole in narodnih učiteljev. Za priznanje let nacionalnim učiteljem, ki so služili v bivših veroizpovednih šolah in šolah Družbe sv. Cirila in Metoda, je že po lastni iniciativi predložil amandman v finančnem odboru.

Predsednik finančnega odbora narodne skupščine g. minister dr. Vojta Janjič je poudaril, da je treba razdeliti izražene želje in predloge v dva dela, in to v take, ki tangirajo finančni efekt, in na one, s katerimi ta efekt ni prizadet ter se s temi laže uspe in najde način za njihovo realizacijo.

Iz zasedanja banskega sveta

V ponedeljek 15. t. m. se je začelo zasedanje banskega sveta, ki ima nalogo sprejeti banovinski proračun za l. 1937./38.

Predloženi banovinski proračun izgleda sledeče:

Izdatki:	
Splošni oddelek in glavna pisarna	6,272.826
upravni oddelek	1,197.348
kmetijski oddelek	8,917.627
prosvetni oddelek	22,119.084
tehnični oddelek	39,064.241
soc. politika in nar. zdravje	12,267.348
finančni oddelek	13,934.320
trgovina, obrt in industrija	2,461.056
prispevek ban. zavodom in ustan.	12,529.873
rezervni krediti	1,226.277
skupno	119,990.000
Dohodki:	
doklade	60,365.000
delež na poslovnem davku	13,000.000
trošarina	27,750.000
davki in takse	15,650.000
nepobrane terjatve iz prejš. let	400.000
razni dohodki	1,425.000
skupno	119,990.000

Iz poročila bana dravske banovine g. dr. Natlačena posnemamo poglavja, ki zadevajo šolstvo.

Povišanje banovinskega proračuna.

Banovina ima izvrševati v smislu pozitivnih zakonov velike naloge na polju gospodarske, humanitarne, zdravstvene, socialne, prometne in kulturne povzdige banovine in njenega prebivalstva. Za izvajanje tega so potrebna sredstva, katera daje proračun. Pričujoči banovinski proračun znaša v obsegu izdatkih 119,990.000 din in je za 22,406.976 din višji kot sedanji, torej za približno 23 %.

Največji del povišanja in sicer v znesku 16,3 milij. din gre na račun uredbe o vzdrževanju narodnih šol, katero delo mora prevzeti s 1. aprilom 1937. banovina. To velja za vse občine v banovini razen za 4 mesta (Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj). Zaradi tega bodo občine znatno razbremenjene v svojih proračunih, banovinski proračun pa obremenjen z zneskom, ki odgovarja skupni razbremenitvi vseh podeželskih občin. Postavka 16,3 milij. din je določena na podlagi proračunov krajevnih šolskih odborov, kakor so bili odobreni za tekoče leto. Zaradi teh novih izdatkov se uvede 35% doklada na neposredne davke v podeželskih občinah, kar je sicer zelo občutno breme, za to pa se bodo morale tem primerno znižati v prihodnjem proračunskem letu občinske doklade, tako da ostane vkljub prenosu teh izdatkov na banovino povprečna davčna obremenitev v banovini neizpremenjena.

16 milijonov za vzdrževanje narodnih šol.

V predlogu novega banovinskega proračuna je že upoštevana zahteva z dne 10. sept. ter je v ta namen v partiji prosveta določena vsota 16,3 milijonov din. Ta vsota se razdeli naslednje za vso banovino: redno vzdrževanje, popravilo in beljenje šolskih poslopij 1,050.000, najemnine za najeta šolska poslopja, odnosno učilnice 300.000 din, razsvetljava in kurivo za šolske prostore, kurivo za upravitelje in šolske služitelje 3,400.000, vzdrževanje snage šolskih prostorov 600.000, vzdrževanje šol. vrtov, telovadišč, igrališč 300.000, nabava in vzdrževanje šolske opreme 500.000, nabava in vzdrževanje učil 400.000, pisarniške potrebe za šole in šolske odbore 900.000, nabava in izpopolnjevanje knjižnic, Prosvetni glasnik, šolske slavnosti, ekskurzije, nagradne knjige 600.000, podpore za nabavo učnih knjig in šolskih potrebščin za siromašne učence 700.000, šolski služitelji, snažilke, kurjači 400.000, stanarine učiteljem 3,100.000, kurivo učiteljem na kmeth 700.000, katehetske nagrade veroučiteljem 3,000.000, razni nepredvideni izdatki 350.000 din.

Uredba sama daje možnost banovini, da zviša za primeren odstotek banovinske doklade na drž. neposredne davke, da tako pokrije novo nastale izdatke. V resnici računa predlog novega banovinskega proračuna s tem, da mora kriti 16,3 milijona dinarjev novih izdatkov z novo 35% šolsko doklado. Toda ta doklada se bo baš z ozirom na že večkrat omenjeno uredbo pobirala samo v vaških občinah. Lažji bi bil položaj banovine, če bi prispevala k povišanju izdatkom tudi avtonomna mesta, v katerih je davčna moč neprijetno večja kot v kmečkih občinah, kjer temelji pretežno na zemljarini, zgradarini v več-

VSEBINA:

Učiteljski pokret.

Predlogi JUU za finančni zakon 1937./38. Iz zasedanja banskega sveta. Mladinska matica v laškem srezu. Učiteljski pokret: Učiteljska izobrazba in življenje.

LISTEK: Iz samote.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Inozemsko šolstvo in učiteljstvo. — Novosti na knjižnem trgu.

Šolske razmere.

Število narodnih šol je ostalo isto: 860, število razredov je naraslo za 114 na 4023, število učencev pa je padlo za 1700 na 183.600, učiteljev pa je 4141, torej 32 manj. V borbi za nove postavitve je težko uspeti. Drugače ne bo šlo, kakor da se revidirajo razne dodelitve učiteljev na druga mesta. Skupaj je osnovni šoli odtegnjenih 109 učiteljev, med njimi na primer sta dve v Narodnem gledališču.

Šolski obrat trpi radi slabega stanja šolskih poslopij. Od 855 osnovnošolskih poslopij 109 poslopij sploh ne ustreza šolsko-higieniskim predpisom, 120 pa jih je v slabem stanju. Temu stanju ni kriva samo splošna gospodarska kriza, temveč predvsem tudi to, da občine ne morejo dobiti posojil. V naši banovini je na 29 šolah 41 manjšinskih razredov s 1682 učenci. V tekočem letu je banovina za zidanje in prezidanje šolskih poslopij podarila šolskim občinam brezobrestnih posojil za 1,166.000 din.

Kmetijsko šolstvo.

Kmetijsko-gospodinska šola se je preselila iz St. Jurja v Svečino, na veleposestvo, ki ga je banovina kupila leta 1935. in ta šola se je že otvorila. V Rakičanu smo začeli že l. 1935. graditi banovinsko kmetijsko šolo za Prekmurje in banovina se je odločila tudi za to, da kupi znano Sturmovo posestvo v Poljčah pri Begunjah na Gorenjskem. Mogoče bo še letošnje jesen začela delati v Poljčah novo kmetijsko šolo, ki bo imela izrazit planinski značaj. Banovina je kupila tudi tako zvani Račji dvor pri Mariboru, katero posestvo bo služilo za banovinsko vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru.

Kmetijska izobrazba.

Pri prirejanju strokovnih tečajev se je ban. uprava naslonila na stanovske in prosvetne organizacije na deželi.

Poleg ban. kmetijsko-gospodarskih šol na Mali Loki in v Svečini skrbi za izobrazbo kmečkega ženstva že 6 zasebnih kmetijsko-gospodinskih šol, kjer je absolviralo 124 gojenk. Prirejajo se po deželi trimesečni kmetijsko-gospodinski tečaji. Takih je bilo 24.

Na novo je ban. uprava osnovala 32 kmetijskih in gospodinskih nadaljevalnih šol. Vseh skupaj je sedaj 327. Delovalo je pa samo 109 šol, ki so imele 2778 učencev in učenek. Učnih moči je na teh šolah delovalo 176.

Šole so krepile tudi kmečko zavest. Kmetijskih in gospodinskih razstav je bilo 42. Za strokovno izobrazbo učiteljstva sta bila dva tečaja: na ban. vinarski in sadjarski šoli v Mariboru, ki ga je obiskovalo 27 učiteljev, in strokovni gospodinski tečaj v Mariboru za učiteljice, ki jo je obiskovalo 31 učiteljic.

Mladinska matica v laškem srezu

(Odlomki iz referata.)

... Če bi bilo treba stopiti danes pred najstrožjega, a pravičnega sodnika, bi mi, slovenski učitelji ne trepetali.

»Kaj si napravil, slovenski učitelj, za slovenskega otroka, za slovensko kulturo?«

In že naštevamo:

»Dal sem mladini Mladinsko matico...« Mislim, da bi naprej ne bilo treba niti naštevati, kajti strogemu, a pravičnemu sodniku bi se zjasnilo lice in dal bi nam odvezlo... Slovenski učitelj je postal samostojen se-jalec, ki je v brazde, zorane v potu svojega obraza, vsejal zlahtno seme. In sam goji prelepo cvetko narodove kulture in ji sam določa rast. Nekoč pa ni bilo tako. V tistih časih si smel ubogi učitelj lopatati slovensko kulturno njivico in še gnojne vile so ti potisnili v roke. To je bila tvoja pravica in dolžnost. Seme pa so izbirali drugi in drugi določali rast.

Zato je nekdo sklenil, da je treba našo lepo rastlinico uničiti, ker je zrastle v nasprotju s starimi, prestarimi postavami. Kaj bi hlapeci gojili cvetje! Ali naše cvetje je za-dehtelo, da ga je bilo vse veselo in težko je bilo se spraviti nad nas. Zato pa so se nasprotniki Mladinske matice skrili za plotom in izza plotov poslali v svet anonimno ovadbo. ... Po lanskim statistiki je v dravski banovini 182.321 učencev osnovnih šol. Računajoč naklado 20.500, je 11 % slovenskih šolskih otrok naročenih na »Naš rod«.

V srezu Laško je v tekočem šolskem letu 6108 učencev, ki so naročeni na 937 izvodov »Našega roda«. Odstotek znaša 15. Je sicer to lepa številka, ki pa nas ne sme zadovoljiti. V srezu imamo na primer štiri šole s 554 učenci, ki nimajo naročenega niti enega izvoda »Našega roda«. ... Izgovor na krizo je postal tako vsakdanji, da mu ne smemo kar slepo verjeti. Bojim se, da se večkrat za krizo skriva tudi naša komodnost. Recimo, ali ni

Tudi Vi boste kupili Vaš pomladni plašč pri PAULINU v Ljubljani, Kongresni trg št. 5, ki nudi cenj. učiteljicam poleg ogromne izbire najlepših modelov tudi na mesečno odplačilo najnižje cene!

kriza prav nič prizadela Lokavca, ki izkazuje s svojimi 77 učenci kar 34 naročnikov Mladinske matice, t. j. 44,1 %, kar predstavlja najvišji procent v srezu. Sledi Zidani most, ki ima med učenci 42,2 % naročnikov. Tudi rudarski Hrastnik stoji med prvimi z 31,5 % na deški, in 21,5 % na dekliški šoli. Sv. Katarina pod Mrzlico drži točko 21,8 %. Trbovlje, deška 19,2 %, Trbovlje - Vode, deška 18,4 %, Trbovlje - Vode, dekliška 18,4 %, Sv. Marjeta 17,3 %, Loka pri Zid. mostu 16,9 %, Trbovlje, dekliška 15,3 %, Sv. Jedrt 11,1 %, Laško 10,7 %. Sledi še šest šol, ki imajo od 8,2 % do 0,5 % naročnikov...

Trdim, da zavisi razvoj Mladinske matice od vsakega izmed nas. Evo vam primera:

Na neki šoli so dosegli posamezni razredi prav visoke procente, nižji na pr. 25 %, 26 %, najvišji celo 42 %. Ta lep odstotek pa so dosegli učenci, ki se prejšnje leto niso prav nič zanimali za »Naš rod«. Kje naj iščemo vzroka te razlike? Mar v učencih? Mislim, da ne! Mi sami smo ustvarili Mladinsko matico, mi jo bomo obdržali v življenju in razvijala se bo le tedaj, če vsak posameznik izmed nas izvrši svojo dolžnost.

D. P.

Učiteljski pokret Učiteljska izobrazba in življenje

Vsebine poslednjih števk »Učiteljskega tovarisa« so značilne za današnje razmere. Sodobna učiteljska generacija toži zoper nesodobno obrazovanje na učiteljskih, jadrkuje radi neuspehov pri praktičnih izpitih in išče izhoda iz tega navidez neznoznega položaja. Ponujajo se reformni predlogi; mnogi so potlačeni, menci, da bo boljše vse, kar bo prišlo, samo da se reformira današnje stanje. Bojim se, da bo zadela reforma zopet na pešena tla, ako se danes, ko govorimo o njej, ne poglobimo v naše slovenske razmere in zahteve, ki edine morajo odločati o reformnem delu. Menim, da še ni dovolj, ako se samo zgledujemo po enakih reformah pri naših sosedih, to nam more služiti le za pomoč, odločilo pa morajo biti slovenske kulturne razmere, ki jih ni mogoče ločiti od celotnega gospodarskega in socialnega gibanja slovenskega naroda.

Ako hočemo priti do jasnosti, v kakšnem razmerju sta današnje učiteljsko obrazovanje in življenjske potrebe slovenskega ljudstva, je najboljšje, ako spremljamo slovenskega učiteljskega skozi učiteljske, do vstopa v učiteljsko službo, ko začnejo samostojno spoznavati stvarne zahteve šolskega okoliša, ki ga silijo k vpoštevanju v polni meri.

Radi preglednosti in natančnosti razčlenbe, bom skušal prikazati obrazovanje slovenskega učiteljskega po posameznih predmetih.

Najvažnejša je bila in bo ostala
pedagogika.

Psihologija je danes na učiteljski teoretično razpravljanje o abstraktnem človeku, ki živi svoje normalno življenje med štirimi šolskimi stenami. Katere so normalne razmere za pravilni telesni in duševni razvoj slovenskega otroka, tega učiteljskega ni mogoče povedati, ker do danes nimamo o tem nobenih podatkov. O eksperimentih se sicer mnogo govori, praktičnega izvajanja eksperimentov doslej še učiteljskega ni doživeli.

Našim pedagogom so postali izsledki raznih inozemskih učenjakov pristna dognanja tudi za slovensko psiho. Nikdo se ne vpraša, ali ustrezajo taka dognanja našim slovenskim razmeram. Pri prebiranju novejših slovenskih psiholoških del se moramo čuditi, ko vidimo, kako služi našim delavcem tuja literatura za opisovanje slovenskega otroka. V knjigah, najnovejšega izvora, ne najdemo ničesar o pešajočih gospodarskih in socialnih razmerah, ki so zarezale globoke sledi v duševnosti slovenskega podeželja. Kmet ostaja za slovenske pedagoge še vedno romantična osebnost, ki živi v svežem zraku na nepokvarjenem podeželju. Slabe gospodarske in socialne razmere, spolne zablode in pijančevanje, to so intimne zadeve, o katerih ni dostojno govoriti, kaj šele pisati, da bi se pri čitanju pohajevali mladi ljudje.

Neki pedagogski praktik je rekel, da pozna slovenski učiteljski nemškega abstrak-

nega otroka; o slovenskem pa ne ve ničesar abstraktnega niti konkretnega.

V času, ko iščemo Slovenci novih dokazov za slovensko samobitnost, bi bila naloga naših pedagogov, da doprinesejo svoj delež s poglajbljanjem v gospodarsko, socialno, politično, kulturno... podobo Slovenije ter skušajo na osnovi celokupnega narodovega življenja prikazati, kako se v teh razmerah ustvarja in razvija slovenska psiha. Ta princip razvojnega procesa bi moral veljati tudi na učiteljski, kajti ni dovolj, da postaja učiteljski samo pasivni sprejemalec dovršenih psiholoških dejstev, ampak mora biti sposoben za aktivno ustvarjanje samostojnih zaključkov, ko ga postavimo v službo v novo okolje.

Morda se bo kdo obregnil z običajnim izgovorom, da se morajo mali narodi zgleovati po velikih, ker se večji narodi radi gospodarske moči in večjega števila znanstvenikov hitreje pomikajo v smeri kulturnega napredovanja. Temu ne oporekam, vendar pristavljam, da je dovoljeno samo zgleovanje, ne pa posnemanje. Slovenske literarne struje so sestre svetovnih; slovenske so samo takrat, kadar rastejo iz slovenskih razmer. Slovenska psihologija bo morala nastati na slovenskih razmerah, čeprav se bodo psihologi zgrevali po tujih vzorih in uporabljali sorodne metode.

Pristavimo, da imamo psihologijo slovenskega naroda kot kolektiva. Tudi tukaj bi se pojavljale pomanjkljivosti. Slovenijo moramo razdeliti na geografske in gospodarske enote ter ugotavljati diferenciacije. Ni dovolj, da ve učiteljski za obstoj diferencialne psihologije; znati bi moral, zakaj se difference ustvarjajo, in na življenjskih razmerah bi moral opazovati njih razvojne procese.

Lansko leto je učiteljstvo odgovarjalo na anketo o življenju otrok v dravski banovini. Ali bodo učiteljski o tem kaj slišali? Smejo li upati, da dobimo iz ankete pregledno sliko celotnega življenja otrok v naši banovini in v njenih posameznih karakterističnih predelih? Upajmo, da je vreden slovenski otrok prilično toliko zanimanja kakor ga doživlja hitlerjansko šolstvo.

Ako napravimo kratek pregled psihološkega dela na učiteljski, dobimo približno naslednjo sliko:

Učiteljski se seznanja s psihološkimi dejstvi kot zaključeni dogmami, čijih pomena ni opazoval; učiteljski opisuje vse v splošnih karakteristikah. Vse pismeni material v zvezkih za psihologijo je strogo teoretičen in za praktično uporabo nesposoben; navadno ne vsebuje niti najosnovnejših navodil za samostojno raziskovanje, kaj šele, da bi vseboval beležke, ki jih je zapisoval učiteljski, ko je bil priča praktičnemu delu.

In življenje? Srečevanje najrazličnejših ljudi. Niti enega ne moremo stisniti v kalup

tedaj, ko se čreda preganja po strniščih in grmovju, a do deteljice je ne morem spraviti. In vendar je vsaka otroška glava dragocena, vsako otroško srce rabi toplote in žarkov plemenitosti, a vsega ne zmorem.

Tako sem odložil del bremena papirju, a imam tudi načrte, delo, kar prinaša zopet svojevrsna razočaranja, ovire v mnogih nianzah, težave, ki le silijo, da se premagajo, in vsaj delno notranje zadovoljstvo.

Včeraj me je tovariš v pismu vprašal: »Kaj veruješ, o čem dvomiš, česa ne veruješ, kam stremiš, kaj izživljaš in kaj moraš skriti v kottične svoje notranjosti, da Te svet ne premlati še tam, kamor cepci sicer ne segajo. Imam vsega dovolj in mnogo, a ne vem, če Te to zanima.

Pred dobrim letom sem bil še brezposeln. Tedaj sem zdvajal nad svetom in življenjem, a sedaj ga sodoživljam v načinu, kakor ga razmere poklanjajo. Česar prej ni bilo nič, tega imam sedaj preveč, a razmere še nočejo mene razbremeniti in s tem nuditi brezposelnemu tovarišu novega življenja. Te razmere so kakor naložen voz brez vprege, ki je do osiše v blatu, kakor greh neznanega grešnika, kakor vest satana, ki muči nedolžne in daje rast ljuljki.

Ko so možgani lažji, delam z vsemi silami, kakor v tovarnah, kjer je obilo naročil. Reakcija v tako ali drugače neprijetni obliki je zvesta posledica, ki ne izostaja. To se ponavlja že pet mesecev in se še bo, dokler se neznan grešnik ne napoti k pokori, izvleče voz iz blata in prežene zlobo.

Tako tovariš na sosednjem hribu.

Šiv.

šolske psihologije. Zanima nas njihova inteligenca. Kako se bomo lotili dela?

Solski zvezek!... Inteligenca. Definicija po Herbartu, Sternu, Wundtu... Vrste inteligence in inteligentni tipi... Zaključek: Slovenski narod stoji v splošnem na visoki inteligentni stopnji.

V praksi bi potrebovali naslednje opremljene zvezke! — Inteligenca.

A. Teoretični del; podatki o doslejnjih raziskovanjih.

B. Praktični del: določevanje inteligence v razredu. (Navodila: a) študij otrokovega socialnega in kulturnega miljeja; b) študij rodovnika opazovanja in inteligence poedinca; c) preizkušnja s testi (Binet-Simonovi in Bobertagovi, prirejeni za slovenske razmere); d) praktična navodila itd.

Življenjska praksa postavlja učiteljsko nalogo, da prikazuje načine in metode ter daje navodila za samostojno raziskovanje namesto današnjih zaključkov, ki so plod nevidnega dela, s čimer se prikrivata metoda in življenjski milje.

Ker polaga učiteljske vse premalo važnosti na samostojno znanstveno in zbiralo delo slovenskega učiteljskega, nastaja velika škoda za najvišje znanstvene kroge. Učitelj, kot delavec na terenu, bi moral biti najpristnejši zbiralec potrebnega anketnega materiala za pedagoško institucijo. Pretrgana je vez med ljudstvom in njegovimi znanstveniki. In ni čudno, če se danes bori peščica slovenske inteligence za obstoj slovenske univerze. Profesor in slušatelj sta pretanka vez, ojačiti se bo morala s stvarnim delom za potrebe slovenskega naroda. To delo, zlasti na pedagoškem polju, pa more samo preko učitelja.

O metodiki je bilo že neštetokrat govora. Večina tovarišev se je pritoževala radi premale brige za specialne metodike, češ, vse se razblinja v splošnostih. Metodiko delo na učiteljski vsega teoretično metodiko, hospitacije in praktične nastope. Navedena razvrstitev bi bila normalna. Toda učiteljski se danes ne čudi več, če hospitira ali celo nastopi predmet, o katerem še pri metodiki ni prav ničesar slišal.

Ne morem odobravati stališča, da je učiteljski pri hospitacijah samo opazovalec in ne obenem tudi kritik. Kritika bi oživljala delo pri konferencah. Svobodno bi lahko kritizirali samo svoje tovariše. Pa smo se domnili: vadiški učitelj ne sme kritizirati, svojih tovarišev ne bomo iz kolegialnosti. Konference so bile dolgočasne. Naše napake je bil sam profesor.

Pri metodiki smo slišali o koncentraciji, njenih oblikah in o strnjnem pouku. Niti enkrat pa nismo videli koncentracije v vadnici, niti nismo sestavili nobene delovne enote. Opozorjam na to še posebej, ker nas je že tov. Vranc opozoril v »Popotniku« na rakano sodobne koncentracije, ki bi ne smela biti samo prazno predmetno povezovanje, ampak bi morala temeljiti na življenjski ideji, ki bi dala taki koncentraciji šele hrbtnico. Učiteljski naj k temu prispeva svoj dolžni delež!

Vse šolsko reformno delo je bilo doslej osredotočeno na izboljšanje notranjega učnega dela. Dosegli smo uzakojenje strnjene pouka in učne koncentracije. Nastala je

čudna zmes starega, predmetnega učnega načrta in novodobne metode. Življenje brez življenja! Bojevniki so spoznali svojo usodno zmoto. Notranja učna metoda ne more ustvariti življenjske šole na stari snovi. Dotalna reforma bo morala postaviti šolo v življenjske interese slovenskega delovnega ljudstva. To pa se bo zgodilo takrat, ko se bodo uredile gospodarske in socialne razmere nove družbe.

V članku o teoriji in praksi je zapisala neka mlada tovarišica: »Z zgodovino pedagogike ne vem kaj početi.« Ker je tovarišica sicer pravilno grajala nesodobno pripravljanje na učiteljski poklic, ji moram priznati, da ne izhaja njeno pričevanje iz golega neznanja. Vzrok, da ne more najti kontakta pedagoško zgodovinskih dognanj s sodobnim življenjem, tiči v metodi razlaganja zgodovine pedagogike. Postopek za eno uro zgodovine pedagogike je prilično naslednji: najprej navaja profesor splošne podatke o življenju nekega pedagoga. Običajno se sučejo okoli letnic rojstva, študija, mature. Z letnicami prehaja na izdajo posameznih pedagoških del. Malokdaj je življenjski opis takšen, da bi si mogel ustvariti učiteljski na njegovi osnovi pravo podobo takratnih življenjskih razmer, na katerih je zraslo vse pedagoško delo obravnavanega pedagoga.

Ne morem sicer zanikati, da skušajo ne kateri profesorji utemeljevati nastale pedagoške sisteme na praktični filozofiji tedanje dobe. Bolje ko nič, vendar je filozofija že odsev gospodarskih, socialnih... razmer in je kot taka že drugotni vir, ki mu moremo večsah celo oporekati. Kdo bi mogel danes, v teh razrvanih razmerah, napisati praktično življenjsko filozofijo, ko skuša vsakdo po svoje tolmačiti zlo gospodarskih in socialnih razmer, ki pa objektivno obstajajo samo ene.

Jasna je sedaj podoba življenjskega procesa pri nastopivšem učitelju. Abstraktni pedagoški sistem bi moral zasidrati na konkretno življenje. Kateri sistem se bo obnesel? Tu ostaja vprašanje odprto, ker manjka sistemom konkretna podlaga. Celotni pedagoški sistemi iz preteklosti se ne dajo uporabljati v sedanjosti; potrebujejo korekture in dopolnjevanja. Kako naj vrši to učitelj, ki ni več razvojnega procesa ped. sistemov?

Po osvobođenju smo dobili univerzo. Ponuja se ji naloga, da reši slovensko šolsko vprašanje. Ako bo pokazala zanj pravo zanimanje, je ne bodo mogli odgovorni činitelji izločiti od sodođenovanja pri reformnem delu, kjer naj v bodoče sodelujejo slovenski pedagogi, ne pa politiki.

A. Mlinar.

Cenj. učiteljstvu nudi 50% popusta

pri nakupu nova galanterijska in modna trgovina

CUZNAR STANE

Ljubljana, Frančiškanska ulica 4

Velika izbira aktovk, denarnic in torbice
Oglejte si izložbe!

Splošne vesti

ZDRAVNIŠKA SPRICEVALA OPROŠČENJA KOLKOVINE.

Ministrstvo prosvete je pod P. br. 50.893 izdalo sledeči odlok:

Računovodstvo ministrstva prosvete je pod P. br. 29.326 z dne 16. dec. 1936 obvestilo ta oddelek, da je davčni oddelek ministrstva financ pod št. 63.295/III od 12. novembra 1936. dostavil odlok s sledečo vsebino:

Glede vprašanja, ali se morajo kolkovati po T. br. 3 in 4 taksne tarife zdravniška spricevala, s katerimi državnim uslužbencem opravičujejo izostanek iz službe zaradi bolezni, kakor tudi zdravniška spricevala, s katerimi utemeljujejo državnim uslužbencem prošnje za bolezenski doput in z ozirom na predpis prve opombe iz T. br. 3 in 4 taksne tarife zakona o taksah, pojasnjuje davčni oddelek ministrstva financ na osnovi čl. 48. zakona o taksah sledeče:

Iz stilizacije predpisa prve opombe iz T. br. 3 in 4 taksne tarife se jasno vidi, da zdravniška spricevala, ki se izdajajo učencem in državnim uslužbencem zaradi opravičenja izostanka zaradi bolezni, ali zaradi odsotnosti iz šole in službe, zaradi bolezni se ne kolkujejo po določilih T. br. 3 in 4. taksne tarife. Iz tega razloga se ne kolkujejo:

1. Zdravniška spricevala, s katerimi državnim uslužbencem dokazujejo fizično nemogućnost prihajanja v službo (n. pr. če ležijo v postelji, zaradi pljučnice itd.);

2. Zdravniška spricevala, na podlagi katerih državnim uslužbencem šele prosijo za bolniški dopust (na primer zaradi odhoda v toplice).

Iz tega sledi, da so vsa prejšnja pojasnila, ki so drugačna od tega pojasnila, netočna, in se zaradi tega prekličejo.

— Učiteljski zbor pri Dev. Mar. v Polju je daroval namesto cvetja na grob ge. Mar. Sekula, matere tov. Mare Sežunove, 200 din domačemu PRK.

OBMORSKI UČITELJ. DOM V OMIŠLJU

s sedežem v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6 vabi

p. n. učiteljstvo k pristopu.

Pogoji najugodnejši.

Zahtevajte informacije direktno pri društvu.

Cim več nas bo, tem prej bo dom zgrajen.

Podpirajte svoje lastne ustanove!

— Podporno društvo državnih in bano-
vinskih uslužbencev dravske banovine ima svoj 7. redni občni zbor v nedeljo, 21. marca 1937, ob 9. uri zjutraj v beli dvorani hotela Union v Ljubljani, Miklošičeva cesta. Dnevni red: 1. Konstituiranje občnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo pregledovalcev računov. 4. Dopolnilne volitve. 5. Predlogi odbora. 6. Predlogi članstva. 7. Slučajnosti. — Ob ne-
sklepnosti se bo vršil pol ure pozneje ravno tam z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število prisotnih članov.

Zelo redki so tako srečni časi, ko se sme misliti kar se hoče in sme govoriti kar se misli.

Tacitus.

— Današnji številki je priložen cenik
trvdke Hinko Podjavoršek iz Kranja, ki jo
toplo priporočamo.

Za spomlad

1937

priporočila trdka

A. & E. Škaberné
Ljubljana

zadnje manufakturne novosti

Iz samote

Danes je dan in večer, ko vladā osamljenost. Živci so izžeti in izmučeni od prenaporne dela. Knjiž zato ne morem čitati, violina reže v čustva jedkost in budi krike osamljenosti, radia nimam, človeka, s katerim bi se razgovoril, tudi ni, načrtov, ki bi jih koval ali reševal, ne ustvarjam. Vse ostane prazno. Ta praznosta v samoti je kakor dihanje veselstva v svoji večnosti. Prazna je in brez vsega in vendar polna čudne splošnosti iz vsega stvarstva. Je tako brezcilna, da je prostorna le za dojemanje slutenj iz neznanih območij, ki jim je težko slediti, in še težje jih zavestno dojeti.

Ko bi ne bili živci od 132 otrok utrujeni, bi ustvarjali to in ono, videli in reševali ta in oni problem, bi živeli v najvrednejšem življenju — tako pa so jih zdelali šolski zvezki, uradni akti in vplivanje na 132 mladih bitij.

Čutim v sebi napetost nesproščenih duševnih sil, porajanje k ustvarjanju tega in onega, a ne morem tega izživeti, ker je aparat — živci — defekten. V tem je tudi del muk tukajšnje samote, ko ne morem vse duševnosti izživeti, a ne samo radi prevelike črede, ki bi jo hotel dobro napasti, a je ne morem. Mnogokrat je res hudo, ko vem na kakem pasišču bi jo dobro napasel, a ne morem je tja voditi, ker je čreda prevelika in jaz pastir le sam.

To so zopet čustva, ki rastejo iz stvarnih pogledov v neštnevilne situacije pri delu. Ker jim volja ne more slediti, so boleča, zlasti pa